

OBSAH

PŘEDMLUVA	13
I. MARXISMUS-LENINISMUS O POKROKOVÝCH NÁRODNÍCH TRADICÍCH A VÝZNAM HUSITSKÉ REVOLUČNÍ TRADICE	17

Část první

HUSITSKÁ REVOLUČNÍ TRADICE V EPOŠE FEUDALISMU

II. HUSITSKÁ TRADICE OPOROU LIDU V BOJI PROTI FEUDÁLNÍM PÁNŮM (1437—1526)	27
--	----

Vzrůst moci panstva po porážce husitských polních vojsk a nové znevolňování poddaného lidu — Odraz třídních rozporů v ideologii vykořisťovaných mas a v ideologii vládnoucí třídy — Náboženská forma husitské revoluční tradice — Živost husitské tradice u lidu — Kult Husův a Žižkův. Duchovní písně o Husovi — Husitská tradice posilou českého lidu v boji proti křižákům za Jiřího z Poděbrad — „Kronika velmi pěkná o Janovi Žižkovi, čeledínu krále Václava“ — Husitská tradice v třídním boji měšťanstva se šlechtou — Husitství u českých spisovatelů-humanistů — Revoluční husitská tradice v dílech stoupenců Jednoty bratrské: Tůma Přeloučský, Vavřinec Krasonický, Lukáš Pražský — Husitská tradice jako bojové heslo v bouřích pražské chudiny r. 1483 a 1521 — Komoření husitské tradice kališnickou církví — Útoky na husitství katolickou církví: „Historie česká“ od papeže Eneáše Sylvia.

III. HUSITSKÁ TRADICE V BOJÍCH S HABSBUKY A S CÍRKEVNÍ REAKCÍ (1526—1620)

47

Reakční ráz habsburské monarchie a její ideologie katolicismu — Luterství a českobratrství ideologií měšťansko-šlechtické oposice — Paměť na husitství zakořeněna v myslích vykořisťovaného lidu — Živost husitské tradice v lidových písních, popěvcích, v boji s jezuitsko-habsburskou reakcí — Demontrace lidu proti církvi, jež útočí na Husův svátek — „Píseň horlivá k Mistru Janovi Husovi z Husince“ od pražského tiskaře Sixta Palmy. Píseň „Vzhůru, Čechové, vzhůru“ — Oživení husitské tradice u vládnoucí třídy v souvislosti s protihabsburským bojem — Význam německé reformace pro husitskou tradici — Luterství jako ideologie vládnoucí třídy omezuje význam husitství — Výtvarná tradice husitská pod vlivem luterství — Bartoš Písař jako mluvčí konservativního měšťanstva zastírá význam husitství — Bohuslava Bílejovského „Kronika česká“ ve službách reakčních snah části kališnické šlechty a patriciátu — Oživení husitské tradice u pokrokovějšího směru kališníků (Mystopol, Mitmánek) — Mluvčí německé nižší šlechty Ulrich Hutten o Žižkovi — „Kronika o založení země české“ od měšťana Martina Kuthena — Husitská tradice v protihabsburském odboji r. 1547 — Útok na husitskou tradici v „Kronice české“ Václava Hájka z Libočan — „Historický kalendář“ Daniela Adama z Veleslavína — Oživení husitské tradice v době stavovského povstání roku 1618—1620 — Plamenná kázání Havla Žalanského — Husitská tradice u pobělohorské emigrace. Pavel Stránský. Jan Amos Komenský — I po Bílé hoře lid nadále jediným nositelem husitské tradice.

IV. HUSITSKÁ TRADICE POSILOU LIDU V NEVOLNICKÝCH POVSTÁNÍCH 17. A 18. STOLETÍ

73

Upevnění moci habsbursko-klerikální reakce po Bílé hoře — Utužení nevolnictví a zvýšené vykořisťování poddaných — Nevolnická povstání v 17. a 18. stol. — Husitství zdrojem lidového odporu proti feudálnímu řádu — Husitská tradice žije v lidových pověstech (blanická pověst), v proroctvích a písních — Oživení husitské tradice v nevolnických povstáních (povstání za třicetileté války na Čáslavsku, Opočensku, Hradecku, povstání roku 1775) — Snaha klerikálně feudální reakce vyhladit husitskou tradici

(B. Balbín, J. Kořínek, J. Beckovský). — Útok církve na husitství v posměšných písních, kázáních, svatojanském kultu — Lid zachoval paměť na husitské revoluční hnutí přes všechny útoky feudální reakce.

Část druhá

HUSITSKÁ REVOLUČNÍ TRADICE V EPOŠE KAPITALISMU

V. HUSITSKÁ TRADICE V NÁRODNÍM OBROZENÍ (1781—1848)

87

Národní obrození - proces vytváření novodobého českého národa — Lid jediným uchovatelem národních tradic — Josefinské osvícenství ideologií nastupující, nevyzrálé buržoasie (F. M. Pelcl) — Zhodnocení husitství Dobrovským jako nové epochy českých dějin — Husitská tradice v nejstarší obrozenské literatuře (Jan Jeník z Bratřic, K. V. Thám, J. A. Hanke z Hankenštejna, V. Nejedlý, J. Nejedlý, A. J. Puchmajer, M. V. Kramerius) — Snaha Habsburků zneužít husitské tradice v napoleonských válkách — Potlačování husitské tradice metternichovskou reakcí — Husitství u J. Jungmanna — Oživení husitské tradice v 30. letech 19. stol. — Husitství v díle K. H. Máchy, F. M. Klácela, F. L. Čelakovského, J. Langra — Husitská tradice ve slovenském národním obrození (Bartolomeides, Rožnay, Benedikti, Tablic, P. J. Šafařík, Jan Kollár) — Husitská revoluční tradice v předvečer revoluce r. 1848.

VI. HUSITSKÁ TRADICE V REVOLUCI ROKU 1848

122

Vyvrcholení národního obrození v revoluci 1848 — Zesílení husitské tradice za vzrůstajícího revolučního hnutí — Tři etapy ve vývoji Palackého pojetí husitství odrazem postoje české buržoasie v revoluci roku 1848 — Vysoké zhodnocení husitského revolučního hnutí v díle Palackého základem vrcholných uměleckých děl Smetanových, Jiráskových a Alšových — Husitská tradice u radikálních demokratů (E. Arnold, K. Sabina) — Revoluční význam Tylových dramát — Husitská tradice v českém divadle roku 1848 — Živost husitské tradice v lidových masách (slovenské povstání roku 1848, revoluční písně) — Boj bachovské reakce proti husit-

ství (J. A. Helfert) — Havlíčkův boj v době nastupující reakce ve znamení husitské tradice — Význam revoluce roku 1848 a díla Palackého pro další vývoj husitské revoluční tradice.

VII. ČESKÝ PROLETARIÁT NOSITELEM HUSITSKÉ REVOLUČNÍ TRADICE (1860—1900)

151

Rozvoj kapitalismu a růst dělnického hnutí — Tábory lidu, navazující na shromáždění „na horách“ z doby husitské — Živost husitské tradice v lidových popěvcích, písních a pověstech, ve výtvarném umění — Dělnická třída nositelem husitské revoluční tradice — Zakladatelé Československé sociální demokracie jako mluvčí revolučního dělnického hnutí se přihlašují k husitství — Pokroková koncepce husitství v národní demokratické kultuře: Jan Neruda, Václav Šolc, Svatopluk Čech — Geniální umělecké vyjádření husitské tradice v Smetanově hudbě — Obavy ze vzrůstajícího proletariátu vedou českou buržoasii k falsifikaci husitství — Taktické spory v nazírání na husitství mezi oběma křídly české buržoasie, staročechy a mladočechy — Otevřeně reakční poměr staročechů k husitství — Útok na husitství mluvčím reakční buržoasie V. V. Tomkem — Vykleštění revolučního obsahu navenek hlučného „husitství“ mladočechů má sloužit k oklamání pracujících mas — Marné snahy buržoasie odvést český lid od revolučního odkazu husitství.

VIII. HUSITSKÁ TRADICE V OBDOBÍ IMPERIALISMU DO PRVNÍ IMPERIALISTICKÉ SVĚTOVÉ VÁLKY (1900—1918)

175

Imperialismus v Rakousku-Uhersku a dělnické hnutí — Živost husitské tradice v dělnickém hnutí — Oživení paměti na husitské revoluční hnutí u revolučního dělnictva roku 1905 — Falšování husitské tradice oportunistickými vůdci sociální demokracie — Zneužívání a falšování husitství mladočeskou buržoasií — Masarykův protirevoluční výklad husitství — Otevřený útok buržoasní reakce na husitství (klerikální reakce, J. Kalousek, J. Pekař, J. Hilbert) — Husitská tradice jako aktivní činitel v odporu mas proti Rakousku-Uhersku — Dílo M. Alše, Zd. Nejedlého a Al. Jiráska — Jiráskova díla o husitství zbraní v boji s habsburskou monarchií.

HUSITSKÁ REVOLUČNÍ TRADICE
V OBDOBÍ IMPERIALISMU
PO VZNIKU ČSR

IX. HUSITSKÁ TRADICE A JEJÍ VÝZNAM
V BOJÍCH O CHARAKTER REPUBLIKY
(1918—1920)

205

Revoluční proletariát nositelem husitské tradice — Levice čs. sociální demokracie se přihlašuje k revolučnímu odkazu Tábora. Antonín Macek, Karel Kreibich — Význam vzniku KSČ pro husitskou tradici — Vysoké ocenění husitské tradice III. internacionálou — Demagogie české buržoasie s husitstvím. Smysl Masarykova hesla „Tábor je náš program“ — Falšování husitské tradice sociálně demokratickými oportunisty.

X. VÝZNAM HUSITSKÉ TRADICE V LETECH
1921—1929

213

Boj Zd. Nejedlého o husitskou tradici, o pokrokový odkaz našich dějin a české kultury — Boje dělnictva o uznání Husova svátku státním svátkem — KSČ se vypořádává s buržoasními falšovatelí osobnosti Žižkovy roku 1924 — KSČ soustřeďuje kolem sebe v boji za husitskou tradici přední kulturní činitele. F. X. Šalda a husitská tradice — Odhalení buržoasní demagogie s Husovým svátkem a při t. zv. Marmaggiho aféře (1925) — V době, kdy panská koalice hledá nové „státotvorné“ tradice, KSČ jediná se manifestačně hlásí k husitství — Nástup české buržoasie k likvidaci husitské tradice — Hodžova cyrilometodějská a svatováclavská tradice — Udržalův a Masarykův projev o husitství v Táboře roku 1929. Odpověď Kl. Gottwalda — Velkolepé státní oslavy svatováclavského milenia - symbol odvratu české buržoasie od husitství — Ideolog likvidace husitské tradice - Josef Pekař — T. zv. demokratické křídlo buržoasní historiografie o husitství: V. Novotný, R. Urbánek, F. M. Bartoš — Nezdar pokusů buržoasie o likvidaci husitské tradice pro odpor lidových mas.

XI. HUSITSKÁ TRADICE V BOJI PROTI FAŠISMU

234

Význam V. sjezdu KSČ a povolání Gottwaldova vedení do čela KSČ — Josef Haken o husitství — Kl. Gottwald o husitské tradici na VII. kongresu Komunistické internacionály v Moskvě roku 1935 — Švermovo heslo „Proti jednotě panské - za nový Tábor“ — Husitská tradice u Kurta Konrada — Husitská tradice v době ohrožení republiky fašismem u našeho lidu — V době bezprostředního ohrožení republiky před Mnichovem oslavuje reakční buržoasie dobu Temna, dobu ponížení českého lidu (barokní výstava na pražském hradě) — Český lid zůstává národem husitů.

XII. HUSITSKÁ TRADICE V BOJI ZA OSVOBOZENÍ NAŠICH NÁRODŮ V LETECH 1939—1945

247

Husitská tradice živá v boji partyzánů a ilegálním komunistickým tisku — Julius Fučík burcuje k odporu proti fašistickým nepřítelům ve jménu husitské revoluční tradice — Odboj vedený KSČ proti nacistům je veden v duchu husitské tradice! — Kl. Gottwald a Zd. Nejedlý povzbuzují husitským příkladem — Pekařovy názory na husitství ve službách fašistické ideologie — S Pekařovým hodnocení husitství se ztotožňuje i londýnská emigrace — Bojovná revoluční husitská tradice posiluje náš pracující lid v jeho osvobozovacím zápase.

Část čtvrtá

XIII. S HUSITSKOU REVOLUČNÍ TRADICÍ K SOCIALISMU

257

Lidově demokratické Československo na cestě k socialismu — Velká říjnová socialistická revoluce a Sovětský svaz umožnily největší triumf našich dějin - dovršení husitské tradice v díle budování socialismu — Zd. Nejedlého „Komunisté - dědici velikých tradic českého národa“ (1947) — Husitská revoluční tradice ve vítězném Únoru 1948 — Jiráskovská akce, vzešlá z iniciativy Klementa Gottwalda, výrazem vítězství husitské revoluční tradice — IX. sjezd KSČ o úkolech při převýchově nejširších mas českého lidu v socialistickém duchu — Základy marxistického zpracování

husitství v pracích J. Macka a Fr. Grause — Husitská tradice v nové, lidové čs. armádě — Ant. Zápotocký o dějinném poučení z husitské tradice pro náš pracující lid.

PŘÍLOHY	273
BIBLIOGRAFICKÉ POZNÁMKY K JEDNOTLIVÝM KAPITOLÁM	321
SEZNAM PŘÍLOH S BIBLIOGRAFICKÝMI ÚDAJI	351
SEZNAM UŽITÝCH ZKRATEK	352
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	353
JMENNÝ INDEX	355